

Рон Ръш

Рон Ръш (р. 1953) е американски поет и писател. През 1994 г. публикува първата си книга – сборникът с разкази „Нощта, в която новият Исус слезе на земята“. От тогава Ръш е публикувал три стихосбирки, три сборника с разкази и четири романа, получили широко признание от световната критика и донесли на автора множество награди. Той е автор на стихосбир-

ките: „Мелницата на Еврика“ (1998), „Сред вярващите“ (2000), „Да събудиш мъртвите“ (2002); сборниците с разкази „Нощта, в която новият Исус слезе на земята“ (1994), „Произшествия“ (2000), „Химия и други истории“ (2007), „Ярък огън“ (2010); и на романите: „С един крак в Рая“ (2002), „Светци в реката“ (2004), „Поправеният свят“ (2006) и „Серена“ (2008).

За „Ярък Огън“ спечелила наградата „Frank O'Connor“

„Guardian“:

Сборникът с разкази „Ярък огън“ донесе на американския писател най-голямата световна награда, която се връчва за този жанр: „Frank O'Connor“.

Този сборник съдържа най-разнообразни истории. От събитията през Американската гражданска война до разказа за собственик на заложна къща, който се намесва, когато племенникът му изхвърля родителите си от къщата им, за да поддържа амфетаминовата си зависимост. Макар че много от историите, разказани в книгата, се случват в близкото минало, съдиите, връчили наградата, споделиха, че: „Темите са актуални и днес. Много от героите са жертви на обстоятелствата и се опитват да начертаят някакъв нов път за живота си, което на практика е невъзможно. И ние почувствахме, че в днешното време, на криза и безработица, разказите звучат през десетилетията много актуално и ни казват за необратимостта на живота, за невъзможността за промяна, когато си в плен на нещо, което е по-голямо от теб самия.“

ТРУДНИ ВРЕМЕНА

Джейкъб стоеше под портата на плевнята и наблюдаваше Егна, която излизаше от кокошарника. Устните ѝ бяха стиснати, което значеше, че е имало повечко яйца. Той се загледа към хребета и предположи, че часът е 8. В Буун утрото вече е дошло, а тук светлината беше все още мъждига и утринната роса се лепеше по високите му ботуши. В Коув е толкова мрачно, че човек трябва да отваря пътя на светлината с железен лост, казваше баща му.

Егна кимна към кошницата с яйца в ръката ѝ.

„Нищо нямаше под „бантамката“*, каза Егна. – „Вече четири дни поред.“

„Може би, старият петел вече я е разлюбил“ – каза Джейкъб. Изчака тя да се усмихне. Когато преди години се заляваха за пръв път, усмивката ѝ беше нещото, което го омайваше. Цялото ѝ лице засияваше, като че извивката на горната устна изпращаше светлинни вълни от устата до челото.

„Давай, шегувай се – каза тя, – но са ни останали много малко пари. Може би щеше да е малко по-различно, ако не прокуваше по пет цента за вестник.“

„Има много хора, които са по-зле от нас – отговори той. – Просто се огледай наоколо и ще видиш, че съм прав.“

„Можем да свършим като Хартли“ – каза тя. Загледа се в далечината зад Джейкъб, където пътят свършваше и започваха следите, оставени от гърводобивната компания. „Сигурно неговият крастав пес ни краде яйцата. Това куче прилича на яйчар. Все се промъква наоколо.“

„Няма как да си сигурна. Мисля си, че ако е куче, ще останат поне черупки по сламата. Не съм виждал досега някое, което да не оставя.“

„Какво друго, ще взема само по няколко яйца? Ти сам каза, че лисица или невестулка би изтрепала кокошките.“

„Ще отида да погледна“ – каза Джейкъб, знаейки, че в противен случай Егна ще опява за липсващите яйца цял ден. Знаеше, че дори и всяка от кокошките да започне да снася по три яйца на вечер през следващия месец, няма да има никакво значение. За нея все нямаше да е достатъчно. Джейкъб се опита да бъде снисходителен, спомняйки си, че Егна не винаги е била такава. Не и

* Порога кокошки.

докато банката не им взе камиона и по-голямата част от добитъка. Не загубиха всичко, както се случи при повечето други хора, но загубиха достатъчно. Една винаги настръхваше, когато чуеше по черния път да приближава някакво превозно средство, като че банкерът и шерифът идваха да секвестрират всичко останало.

Тя отнесе яйцата до навеса, а Джейкът мина през двора и влезе в бетонния кокошарник. Миризмата на тор изпълваше въздуха. Макар че петелът бе вече навън, кокошките тихо къткаха в подлозите. Вдигна бантамката и я остави на земята. По сламата в подлога нямаше нито парченца от черупки, нито изтекъл белтък или жълтък.

Знаеше, че крадецът е двукрак, но колкото и да са трудни времената, не би си помислил, че някой в Гошън Коув би откраднал, пък бил той и Хартли, най-големият бедняк. Освен това, кой би взел само две или три яйца, когато е имало повече от две дузини. И при това яйцата на бантамката бяха по-малки от тези на червената родайлндска и легхорна. От плежнята се гочу настоящето мучене на Гърнси. Знаеше, че тя вече го чака до столчето за доене.

Докато излизаше от курника, видя семейство Хартли да се задават откъм хребета. Те вземаха трикилометровото разстояние до Буун два пъти в седмицата, натоварени, дори и детето, с листа от подбел*. Джейкът гледеше как, като стигнаха до пътя, изпод босите им крака се издигнаха облачета сив прах. Хартли мъкнеше четири конопени чувала, натъпкани с подбел. Жена му носеше два и детето един. С парцаливите грехи, които висяха по кокалестите им тела, приличаха на плашила, понесли цялото си имущество към следващата царевична нива. Кучето им ги следваше, мършава също, като тях. Листата от подбел бяха най-близкото нещо до реколта, което Хартли притежаваше, тъй като земята му беше цялата в камъни и бабуни. В земята на Хартли дори и нокти не могат да покарат, каза веднъж Баскомб Линдзи. Това не беше голям проблем, докато работеше дългорезницата, но след като тя затвори, на семейство Хартли им остана само една изтърбушена крава, която да ги изхранва, и подбелът, носещ им по няколко петака, след като го предадат в магазина на Маст. Джейкът знаеше от неделния вестник, който си беше купил, че времената са трудни навсякъде. Богаташите в Ню Йорк губеха всичките си пари и се

хвърляха от високите сгради. Хора, натоварени във фургони, обикаляха от град на град в търсене на работа. Но беше трудно да се повярва, че някой от тях е по-беден от Хартли и семейството му.

Когато Хартли забеляза Джейкът, кимна с глава, но не забави крачка. Нито приятели, нито врагове, те бяха съседи в смисъл, че Джейкът и Една бяха най-близко, макар че това близко означаваше повече от километър. Хартли беше дошъл от окръг Суейн преди осем години, за да работи в дългорезницата. Детето тогава беше още бебе, а съпругата изглеждала десетилетия по-млада в сравнение с това, което вървеше сега до гъщеря ѝ. Те щяха да отминат, без да отронят и дума, ако Една не бе излязла на верандата.

„Този твой пес – подвикна на Хартли – яйчар ли е?“ Може би се опитваше да не звучи обвинително, но думите ѝ прозвучаха по този начин.

Хартли се спря и се обърна към верандата. Друг на негово място би оставил чувалите на земята, но той не го направи. Държеше ги, като че преценяваше тежестта им.

„Защо ме питаш това?“, отвърна той. Тонът, с който го произнесе, не звучеше нито ядосано, нито защитно. На Джейкът му се стори, че дори и гласът му е толкова изтощен и е заприличал на него самия.

„Нещо се е промъкнало в курника и е отмъкнало няколко – каза Една. – Само яйца, така че не може да е лисица или невестмулка.“

„И ти смяташ, че е кучето ми.“

Една не каза нищо и Хартли остави чувалите на земята. Бръкна в джоба си и извади сгъваем нож. Тихо повика кучето и то боязливо го приближи. Застана на коляно, хвана го в задната част на врата и насочи острието към гърлото му. Съпругата и момиченцето му стояха напълно неподвижно, с лица побелели, като брашно.

„Не мисля, че твоето куче краде яйцата“ – каза Джейкът.

„Но не си сигурен. Може да е то“ – промълви Хартли, а кучето си допря главата до показалеца му и започна да се чеше.

Преди Джейкът да успее да отговори, ножът премина през гърлото на кучето. То нито изскимтя, нито изръмжа. Просто се отпусна в ръцете на Хартли. Кръв почерни земята.

„Сега вече ще си сигурен“ – каза Хартли, докато се изправяше. Той вдигна кучето за врата, отнесе го до отсрещната страна на пътя и го остави в тревата. „Ще го взема, когато

се прибирам тази вечер“ – изрече той и вдигна чувалите. Тръгна напред, а жена му и дъщеря му го последваха.

„Защо ти трябваше да се обаждаш“ – Джейкът промълви, след като семейството не се виждаше вече. Той се загледа в мястото до пътя, където започваха да се събират мухите и осите.

„Откъде да знам, че ще направи нещо такова“ – отговори Егна.

„Знаеш го колко е горделив.“

Джейкът остави думите ѝ да се реят. През януари, когато еднометрови пресни бяха затрупали всички в околността, той се качи на коня, закачи за седлото парче осолена свинска сланина и пое към хъла.

„Това месо може много скоро да ни потрябва на нас“ – беше казала Егна, но той все пак тръгна. Когато стигна до бараката им, намери семейството да се храни на дъсчената маса. Дървените паници пред тях бяха пълни с гъста каша на бучки и няколко парченца пръжки. Ведрото за мляко, висящо над огъня, беше пълно със същата, сивееща каша. Джейкът сложи сланината на масата. Месото имаше силен мирис на пушено, жената и детето преглъщаха всяка секунда, за да прикрият глада си. „Нямам пари, за да го купя – измърмори Хартли. – Затова ще съм ти признателен, ако си вземеш месото и си тръгнеш.“ Джейкът си тръгна, но след като затвори вратата на бараката, остави месото на верандата. На следващата сутрин го намери пред собствения си праг.

Погледът на Джейкът се плъзна покрай мъртвото куче, към царевичната нива, където щеше да работи до вечерта. Не беше окопал нито един ред все още, но се почувства смъртно изморен.

„Не исках да убива кучето – каза Егна. – Моите намерения не бяха такива.“

„Като че не бяха твоите намерения Джоуъл и Мери да си тръгнат и никога вече да не прекратят прага ни – отговори Джейкът. – Но нали точно това се случи.“

Той се обърна и влезе в бараката за първа, за да си вземе мотиката.

На следващата сутрин кучето вече го нямаше на пътя, но пак липсваха яйца. Беше неделя. Джейкът отиде с коня до Буун не само за да си купи вестник, а и да поговори с другите фермери, които се събираха в магазина на Маст. Докато яздеше, си спомни онази утрин преди шест години, когато Джоуъл из-

търва на пода купичката си с овесена каша. Немарлив, но дванадесетгодишните правеха такива неща. Една накара момчето да изяде с лъжицата си кашата от пода. „Не го прави“ – каза Мери на по-малкото си братче, но той го направи, цигрейки през цялото време. Мери, която беше тогава на шестнадесет, избяга две седмици по-късно. „Никога няма да се върна, дори и за малко“ – пишеше на бележката, оставена върху кухненската маса. Мери държеше на думата си.

Докато влизаше в града, Джейкът видя камиона, който банката му беше секвестирала, паркиран до сградата на съда. Това беше превозно средство, пригодено да пренася царица до града, а на обратно – буци сол, тор и бодлива тел, но той реши, че едва ли някой фермер ще може да го купи на търг. Може би някой собственик на магазин или служител в общината, предположи той, който все още използва портфейл, а не портмоне за монети като това, от което той извади пет цента, след като върза коня за един кол. Джейкът влезе в магазина. Кимна на възрастните мъже, след това постави монетата си на тезгяха. Ървин Маст му подаде неделния брой на вестника.

„Да са идвали някакви писма?“ – попита той.

„Не, нищо тази седмица“ – отговори Ървин, макар че спокойно можеше да добави, „или през последния месец или година“. Джоуъл беше във Военноморския флот, разположен някъде из Тихия океан. Мери живееше със съпруга си и детето им в една ферма в окръг Хеийууд, на шестдесет мили от тук, но можеше да бъде и в Калифорния, базирано на контакта, който имаша с нея.

Джейкът застана в ъгъла. Когато старците млъкнаха за малко, той им каза за яйцата.

„И си сигурен, че не е куче?“ – попита Стърлинг Уатс.

„Да. Нямаше изтекъл жълтък или черупки по сламата.“

„Може и да са плъхове“ – предположи Ървин.

„Все нещичко щеше да остане“ – каза Баскомб Линдзи.

„Може да е само една твар“ – заключи Стърлинг Уатс.

„Каква?“ – попита Джейкът.

„Голям смок-мишкар. Гълтат по две, три цели яйца и не оставят нищичко.“

„И аз съм чувал за това“ – съгласи се Баскомб. – Никога не съм го виждал, но съм чувал.“

„Ами, един от тях ми влезе в курника“ – каза Стърлинг. – И ми отне близо месец, докато разбера как да го уловя проклетото нещо.“

„Как?“ – попита Джейкъб.
„Отидох за риба“ – отговори той.

Същата вечер Джейкъб прекопава царевицата, докато стана тъмно. Изяде си вечерята, после отиде до бараката за гърба и намери една кукичка за риба. Завърза за нея триметрова корда и влезе в кокошарника. Бантамката беше снесла едно яйце. Джейкъб взе яйцето, после възможно най-внимателно проби една малка дупчица в него. Бавно вкара цялата кука вътре, после върза кордата за един пирон, забит в полога. Три метра, беше казал Уамс. По този начин змията ще глътне цялото яйце, преди да се е опънала кордата.

„Няма да ходя там сутринта и да се занимавам с някакви змии“ – отговори Една, след като ѝ каза какво е направил. Седеше в клатещия се кожен стол с крака, увити в одеяло. Беше измайсторил този стол за нея, за да си почива, когато беше бременна с Джоуъл. Дървото беше череша, не много практично за мебели, но той искаше да е красиво.

„Аз ще се оправям“ – каза Джейкъб. Няколко секунди я гледа как шие, как синият копринен конец закъпва малките дупчици в кантовете на шалтето с избродираните мечешки нокти. Една работеше от сутринта, но не можеше да спре дори и сега. Джейкъб седна до кухненската маса и разтвори вестника. От първа страница Рузвелт съобщаваше, че нещата се оправят, но останалите новини твърдяха друго. Стачници бяха застреляни пред памучна фабрика. Мъже, чието единствено престъпление беше това, че се крият във фургони, за да си търсят работа, бяха пребивани с тояги от полицаи и наемни биячи.

„Това, което каза сутринта, че аз съм прогонила Джоуъл и Мери – каза Една, без да спира да върти иглата, – беше ужасно. Децата ми никога не са били гладни. Дрехите им бяха закъпени, и винаги имаха обувки и палта.“

Знаеше, че трябва да остави темата настрана, но спомеътът за ножа на Хартли, прерязващ гърлото на кучето, го беше обсебил.

„Можеше да го даваш под кротко.“

„Светът е гадно място“ – отговори Една. – Трябваше да го научат.“

„Скоро ще го разберат от собствен опит“ – каза Джейкъб.

„Те трябваше да са готови и аз ги подготвих. Не живеят в някой бедняшки вертеп или нито ходят боси, като Хартли и

семейството му. Ако не могат да бъдат благодарни за това, вече с нищо не мога да им помогна.“

„Ще гойда и по-добри времена“ – каза Джейкъб. – Тази криза няма да продължи вечно, за разлика от начина, по който се отнасяш с тях.“

„Продължава девет години вече“ – отговори тя. – И не се забелязват никакви признаци за свършване. Парите, които получаваме за царевицата и зелето, са си все същите. Продължаваме да изкарваме само половината от това, което печелехме преди.“

Тя се върна към износените кантове на шалтето и никои не обели дума повече. След малко Една остави иглата и си легна. Скоро и Джейкъб я последва. Тялото ѝ се стегна, докато той се наместваше до нея.

„Не искам да се караме“ – промълви той и постави ръката си върху рамото ѝ. Тя потрепна от допира и се премести.

„Мислиш си, че не изпитвам никакви чувства“ – каза Една с лице обърнато към стената. – Може би съм стисната и коравосърдечна. Но ако не бях такава, нямаше да ни остане нищо.“

Въпреки умората си Джейкъб не можеше да заспи. Когато най-накрая успя, сънува мъже във фургони и други, които ги биеха със сопи. Битите бяха облечени в кални, работни дрехи и той знаеше, че те не са уволнени фабриканти или миньори, а фермери, точно като него.

Джейкъб се събуди по тъмно. Прозорецът беше отворен и преди да се унесе отново, той чу някакъв шум, идващ от курника. Навлече си панталоните и ботушите, излезе на верандата и запали фенера. Небето бе отрупано със звезди и бледата луна осветяваше земята, но кокошарникът тънеше в мрак. Хрумна му, че ако смок-мишкар се храни с яйца, може би същото го правят и медноглавият щитомордник и кроталът*. Отиде до бараката за гърба и взе мотиката. Джейкъб прекрачи прага и влезе. Вдигна фенера и провери полога. Бантамката беше там, но нямаше никакви яйца под нея. Отне му няколко секунди да открие кордата, опъната към гърлото на курника, като единствена нишка от паяжина. Той нагласи мотиката в ръката си и пристъпи навътре. Протегна ръката си с фенера и видя гъщеричката на Хартли, сгушена в ъгъла, а кордата се губеше в затворената ѝ уста.

* Отровни северноамерикански змии.

Тя не каза нищо, докато коленичеше пред нея. Джейкътб остави фенера и мотиката и извади джобното си ножче, после сръза кордата на сантиметри пред нейните устни. Няколко секунди не направи нищо друго.

„Дай да видя“ – каза той и макар че тя не си отвори устата, не се възпротиви, когато пръстите му го направиха. Откри кукичката, потънала в бузата и почувства облекчение. Страхуваше се да не се е забила в езика или още по-лошо, в гърлото ѝ.

„Трябва да я извадим“ – каза той, но тя все още си мълчеше. Очите ѝ не бяха се разширили от страх и той се зачуди дали не е още в шок. Металът се беше забил достатъчно дълбоко, за да може да се извади само с подгръпване. Трябваше да я избуца цялата от другата страна.

„Ще те заболи, но само за мъничко“ – каза той и вкара палеца и показалеца си, за да хване кукичката за сгъвката. Натисна силно, пръстите му потънаха в кръв и слюнка. Най-накрая връхчето се показа. Той изтегли цялата кукичка, кордата излезе след нея.

„Излезе“ – каза ѝ.

Поседя клекнал още малко. Размишляваше какво да предприеме. Можеше да я отведе обратно до бараката на Хартли и да обясни за случилото се, но си спомни за кучето. Погледна бузата, нямаше разкъсване, само малка дупчица, която кървеше малко, като рана от ограсване. Потърси ръжда по кукичката. Нямаше такава, така че нямаше защо да се притеснява момиченцето да се е заразilo с тетанус. Но можеше да се инфектира.

„Стои тук“ – каза той и отиде до бараката. Намери бутилката с терпентиново масло и се върна. Извади кърпичката си и я напои, после отвори устата на момичето, намаза раната и направи същото от външната страна.

„Добре“ – каза той. Протегна ръце и хвана детето за подмишниците. Беше толкова лека, като парцалена кукла. Детето застана пред него и той забеляза, че стиска нещо в дясната си ръка. Вдигна фенера и видя, че е яйце, което не беше счупено. Джейкътб кимна към яйцето.

„Никога не ги носиш въщи“ – промълви той. – Ядеш ги тук, нали?“

Детето кимна.

„Хайде, давай тогава, яж“ – каза мъжът, – но повече не може да идваш тук. Ако продължиш да го правиш, баща ти ще узнае. Разбираш ли?“

„Да“ – прошепна тя първата си дума, която беше казала досега.

„Изяж го тогава.“

Момичето поднесе яйцето към устните си. Тънка струйка кръв се проточи по брадичката ѝ, след като отвори уста. Черупката изпука, когато заби зъбите си в нея.

„Върви си сега – каза той, след като тя погълна и последните парченца черупка. – И не идвай пак. Ще сложа още една кука в яйцата, но този път няма да има никаква корда. Ако я глътнеш, ще ти разпори стомаха.“

Джейкътб я наблюдава, докато потъна в мрака, после седна на пъна, върху който цепеше дърва. Духна фенера и притихна, макар че не можеше да стои тук дълго. След малко луна и звездите избледняха. От изток, тъмнината започна да придобива цвѐта на мастилено синьо стъкло. Очертания на царевичните стъбла и листа се виждаха, издигащи над земята, като опърпани, бедняшки ръце.

Той взе фенера и терпентина, отнесе ги в бараката и след това се прибра. Когато влезе в спалнята, Една тъкмо се обличаше. Беше с гръб към него.

„Беше змия“ – каза той.

Тя спря да се облича и се обърна. Косата ѝ бе пусната надолу, а лицето все още не беше придобило ледения си израз, с който тя посрещаше новия ден и той се взря в младата, нежна жена, която бе преди двадесет години и за която се бе оженил.

„Уби ли я?“ – попита тя.

„Да.“

Тя стисна устни.

„Надявам се, че не си я хвърлил някъде до курника. Не искам да го подушвам това гниещо нещо, докато събирам яйцата.“

„Хвърлих я отвъд пътя.“

Той легна в леглото. Матракът все още пазеше спомен за формите и топлината на Една.

„Ще полежа само няколко минути“ – каза ѝ той.

Затвори очи, но не можа да заспи. Вместо това си представи градове, в които гладни мъже се возеха във фургона, за да търсят работа, която не може да бъде намерена, съборетини, в които живееха семейства без една крава дори. Представи си градове, в които кръв се плискаше по тротоарите, под постройките високи, колкото мостове. Опита се да си представи място, което беше по-лошо от това, в което живее сега.